
Święty Wojciech, st. 1, gm. Międzyrzecz, woj. lubuskie, AZP 51-14/19

Informator Archeologiczny : badania 33, 156-157

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Wśród przedmiotów wydzielonych pozyskanych w trakcie eksploracji w warstwach XLIX i L najliczniejszą grupę stanowią zabytki związane z działalnością rybacką. Są to przede wszystkim pływaki, ciężarki do sieci, ościenie, raki, haczyki, łyżwy, sznury, fragmenty łodzi, wiosła. We wszystkich poziomach znaleziono również wiele drobnych przedmiotów codziennego użytku, narzędzia, ozdoby itp., a do najciekawszych należą: zdobione oprawki i okładziny z poroża i drewna, grzebienie, paciorki, profilowane figurki szachowe.

Zupełnie inny charakter miała warstwa LII. Była to warstwa popożarowa. Nie znaleziono w niej pozostałości spalonych budynków. Prawdopodobnie teren został uprzątnięty przed postawieniem nowych.

Badania będą kontynuowane.

Śleza, st. 13, gm. Kobierzyce, woj. dolnośląskie, AZP 81-21 – patrz: wczesna i starsza epoka brązu

ŚWIĘTY WOJCIECH, st. 1, gm. Międzyrzecz, woj. lubuskie, AZP 51-14/19

- kościół i cmentarzysko przykościelne z okresu wczesnego średniowiecza, średniowiecza i nowożytności

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone w terminie od 2 sierpnia do 25 września przez Tadeusza Łaskiewicza (autor sprawozdania, Muzeum w Międzyrzeczu). Finansowane przez Lubuskiego WKZ. Drugi sezon badań.

Właściwe badania wykopaliskowe poprzedzone zostały wykonaniem rozpoznania metodą elektrooporową (dr Przemysław Kiszowski, Instytut Fizyki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, wraz z kilkusobowym zespołem współpracowników-wolontariuszy). Prospekcja ta objęła łączną powierzchnię 785 m² wokół kościoła filialnego pw. św. Wojciecha, od bieżącego roku przynależącego do nowo erygowanej parafii pw. Pierwszych Męczenników Polski w Międzyrzeczu. Wstępna polowa interpretacja uzyskanych wyników wskazała na dwie strefy występowania anomalii w oporności gruntu. Dane te wykorzystano do lokowania kolejnych sondaży. W sumie badania wykopaliskowe realizowano w ramach sześciu sondaży (IV-IX) o ogólnej powierzchni 61,5 m. Miąższość nawarstwień w poszczególnych sondażach sięgała od 1,5 do 2,3 m. Frekwencja materiału zabytkowego i nagromadzenie obserwacji, szczególnie występowanie na różnych poziomach licznych grobów szkieletowych oraz obecność architektury, zmusiła do prowadzenia nader uszczegółowionej eksploracji w ramach kilkunastu warstw naturalnych bądź mechanicznych.

W każdym z sondaży wyróżniono od kilku do kilkunastu grobów szkieletowych w różnym stanie zachowania. W sumie zbadano 60 grobów, z których znaczna część to groby nowożytnie nawet z końca XIX w. (cmentarz przy kościele funkcjonował bowiem do 1945 r.). Część z odkrytych pochówków odnieść można jednak na podstawie stratygrafii i wyposażenia (monety, kabłączki skroniowe, sprzączki do pasa i inne) do okresu wczesnego średniowiecza i średniowiecza, przy czym analiza stratygrafii była często bardzo utrudniona z powodu znacznych zakłóceń sekwencji nawarstwień w wyniku wielowiekowego i intensywnego wykorzystywania na cele grzebalne niewielkiego placu przykościelnego.

Oprócz grobów w trzech sondażach zarejestrowano obecność relikwów architektury, tj. w sondażach V i IX kamienno-ceglanych ław fundamentowych spojonych gliną, które na aktualnym etapie badań należy uznać za pozostałości starszego obiektu prawdopodobnie sakralnego o częściowo tylko rozpoznaniem rzucie i niejasnym datowaniu, może z okresu późnego średniowiecza, czy dokładniej XV wieku. Natomiast w sondażu VII stwierdzono obecność muru ceglano-kamiennego na zaprawie wapiennej wraz z fragmentem posadzki z kwadratowych płytek ceramicznych, na której w warstwie gruzu zalegały liczne kości ludzkie. Całość stanowi pozostałość obiektu zdecydowanie nowożytnego,

być może krypty grobowej, nieznaney ze źródeł pisanych, zniszczonej lub rozebranej jeszcze przed budową obecnego kościoła w 2. połowie XVIII w., być może w 1768 roku.

Poza obiektami nieruchomymi w trakcie badań pozyskano także stosunkowo liczny ruchomy materiał zabytkowy, w liczbie około 11 500. Stanowią go w większości kości ludzkie ze zniszczonych grobów, ale również ponad 1200 fragmentów ceramiki, niemal 300 „żużli”, jak wstępnie określano silnie przepalone i zeszkłone grudki różnej wielkości, nieliczne krzemienie i detale architektoniczne oraz ponad 200 zabytków wydzielonych: szkło, kafle, monety, kabłączki skroniowe, pierścionki, drobne dewocjonalia, elementy okuć trumien i gwoździe oraz inne znaleziska i próbki.

Oprócz materiałów wczesnośredniowiecznych, późnośredniowiecznych i nowożytnych związanych z badanym cmentarzyskiem i wcześniejszym obiektem o przypuszczalnych funkcjach sakralnych, stwierdzono niewielką grupę znalezisk pradziejowych: nieliczne wyroby krzemienne (przypuszczalnie z epoki kamienia) i równie nieliczne fragmenty ceramiki (prawdopodobnie z okresu wpływów rzymskich).

Dokumentacja badań oraz materiały zabytkowe złożono w Muzeum w Międzyrzeczu.

Planowana jest kontynuacja badań.

Święty Wojciech, st. 7, gm. Międzyrzecz, woj. lubuskie, AZP 51-14/22 – patrz paleolit

Targonie Wielkie, st. 9, gm. Zawada, woj. podlaskie, AZP 36-81/9 – patrz: mezolit

TREPCZA, st. 2, gm. Sanok, woj. podkarpackie, AZP 112-78/84

- ślady osadnictwa z wczesnej epoki brązu
- ślady osadnictwa najprawdopodobniej z okresu lateńskiego
- grodzisko wczesnośredniowieczne (prawdopodobnie IX-XIII w.)

Wykopaliskowe badania archeologiczne, przeprowadzone w lipcu i sierpniu przez Jerzego Ginalskiego (autor sprawozdania). Finansowane przez Komitet Badań Naukowych w Warszawie. Czwarty sezon badań. Przebadano powierzchnię 135 m².

Celem prac wykopaliskowych w sezonie 1999 było wstępne rozpoznanie wałów grodziska wraz z fragmentem majdanu w strefie przywałowej, a także określenie konstrukcji oraz chronologii ewentualnych faz budowy i funkcjonowania fortyfikacji. Mając na uwadze osiągnięcie jak najpełniejszych danych o obwałowaniach grodziska, przecięto wały w miejscach najmniej zadrzewionych, zakładając dwa wykopy: V – na wale głównym w północno-zachodniej jego partii (20 x 3 m) oraz VI – na wale drugim, w części południowo-zachodniej (25 x 3 m). Bardzo kamieniste podłoże, płytko zalegająca skała macierzysta oraz gęste zalesienie terenu grodziska sprawiały, że warunki prowadzenia badań były wyjątkowo ciężkie. Za jedyny i najbardziej odpowiedni w tej sytuacji sposób prowadzenia badań przyjęto metodę stratygraficzną warstw rzeczywistych.

Wykop V założony w północno-zachodniej partii umocnień przeciął nasyp wału pierwszego, objął swoim zasięgiem fragment majdanu w strefie przywałowej z jednej strony oraz fragment międzywala z fosą z drugiej. Pod kilkunastocentymetrową warstwą ściółki leśnej natrafiono na zwarty rumosz piaskowcowy różnej wielkości, tworzący kamienny płaszcz nasypu. W warstwie tej znajdowały się partie pozbawione kamieni, które łączyć należy najprawdopodobniej z negatywami belek ułożonych poprzecznie w stosunku do biegu wału. Płaszcz kamienny był, jak się wydaje, wyrównywany przy pomocy dużych, płaskich piaskowców – stwierdzono przynajmniej dwie takie warstwy wyrównawcze. Bezpośrednio pod nim zalegała warstwa nasypowa, którą stanowiła zbita glina przemieszana z drobnym i średnim gruzem piaskowcowym. Kamienno-ziemny nasyp wału nie był jednolity, wyraźnie zaznaczały się w nim odrębne segmenty – prawdopodobnie pozostałości konstrukcji skrzynio-